

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΣΟΔΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΑΜΕΣΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ
ΤΜΗΜΑΤΑ Α', Β'

Ταχ. Δ/ση: Καρ. Σερβίας 10
Ταχ. Κωδ.: 101 84 ΑΘΗΝΑ
Πληροφορίες: Θ. Σαφαρής, Β. Δασουράς.
Τηλέφωνο: 210 - 3375314 - 5
ΦΑΞ: 210 - 3375001

Αθήνα, 28 Απριλίου 2015

ΠΟΛ 1097/2015

ΘΕΜΑ: Οδηγίες συμπλήρωσης Ε3 (Κατάσταση οικονομικών στοιχείων από επιχειρηματική δραστηριότητα) και Κατάστασης Φορολογικής Αναμόρφωσης φορολογικού έτους 2014.

Υστερα από τις μεταβολές που επήλθαν στη φορολογία εισοδήματος με τον ν.4172/2013 (ΦΕΚ Α' 167), παρέχονται οι ακόλουθες διευκρινίσεις για την συμπλήρωση των παραπάνω εντύπων:

Α) ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΑΠΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ (Ε3).

Στο νέο έντυπο Ε3 προστέθηκαν νέοι κωδικοί - λοιπές αλλαγές:

ΠΙΝΑΚΕΣ Α' - Ε'

α) **κωδ. 597**, για τους ασκούντες επιχειρηματική δραστηριότητα που έχουν την εμπορική ιδιότητα, προκειμένου να μην εφαρμοστεί η διάταξη της περ. στ' της παρ.2 του άρθρου 12 του ν.4172/2013. Ο κωδικός αυτός αφορά φυσικά πρόσωπα για τα οποία, δεν προέχει το στοιχείο της επιστημονικής, καλλιτεχνικής και πνευματικής δημιουργίας, δηλαδή δεν εντάσσονταν στα επαγγέλματα που με τις διατάξεις του άρθρου 48 του ν.2238/1994 χαρακτηρίζονταν ως ελευθέρια επαγγέλματα (σχετ. ΠΟΛ.1120/25.4.2014).

β) **κωδ. 595-596**, για τις αγροτικές επιχειρήσεις υπαγόμενες στο «κανονικό καθεστώς Φ.Π.Α.» και στο «ειδικό καθεστώς Φ.Π.Α.» (άρθρο 41 ν.2859/2000).

γ) Στον Πίνακα Α' απαλείφθηκαν τα στοιχεία του συζύγου (υπόχρεου) για τις περιπτώσεις ατομικής επιχείρησης που ανήκει στη σύζυγο.

δ) Στον Πίνακα Γ' απαλείφθηκαν οι **κωδ. 066** (βιβλίο παραγωγής - κοστολογίου), **069** (τήρηση αναλυτικής λογιστικής) και **071** (ανέλεγκτες χρήσεις).

ε) κωδ. 907-908 (Πίνακας Ε'), για τις αγροτικές επιδοτήσεις παγίων και λοιπών δαπανών και για τις λοιπές αγροτικές επιδοτήσεις - αποζημιώσεις αντίστοιχα.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΤ'. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (ΑΠΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ) ΜΕ ΑΠΛΟΓΡΑΦΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΛΛΑΣΣΟΜΕΝΩΝ / ΜΗ ΥΠΟΧΡΕΩΝ ΣΕ ΤΗΡΗΣΗ ΒΙΒΛΙΩΝ.

Στον πίνακα αυτό καταργήθηκε/διαγράφηκε ο υποπίνακας «Εξωλογιστικός προσδιορισμός κερδών επιχειρήσεων καθώς και ακαθάριστα έσοδα ανά Μ.Σ.Κ.Κ. για βιβλία απλογραφικά» καθόσον δεν υφίστανται διατάξεις περί εξωλογιστικού προσδιορισμού του εισοδήματος και ταυτόχρονα αναριθμήθηκαν οι λοιποί υποπίνακες του πίνακα αυτού.

Επίσης, οι στήλες που αφορούσαν δαπάνες, έσοδα κ.λπ. για «ελεύθερους επαγγελματίες» καταργούνται, καθόσον το εισόδημα αυτό είναι εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα εντασσόμενο πλέον στην κατηγορία της παροχής υπηρεσιών.

Ωστόσο, προστέθηκαν στήλες για τους ασκούντες αγροτική επιχειρηματική δραστηριότητα για τους οποίους το εισόδημά τους φορολογείται με το φορολογικό συντελεστή 13% (παρ.3 άρθρου 29) όταν το υποκείμενο φόρου είναι αγροτική επιχείρηση.

Ο Πίνακας ΣΤ' χρησιμοποιείται, για τον προσδιορισμό του λογιστικού αποτελέσματος από τους επιτηδευματίες και τους αποκτώντες γεωργικό εισόδημα, που δεν είναι υπόχρεοι ή απαλλάσσονται από τον Κ.Φ.Α.Σ. σε τήρηση βιβλίων, καθόσον αυτοί θεωρείται ότι αποκτούν εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα. Στις περιπτώσεις αυτές ο προσδιορισμός του λογιστικού αποτελέσματος γίνεται με βάση τα δεδομένα των φορολογικών στοιχείων που προβλέπονται από τον Κ.Φ.Α.Σ. και θα αποτυπωθούν στους ανάλογους κωδικούς του πίνακα αυτού. Διευκρινίζεται ότι οι μη επιτηδευματίες (εισηγητές σεμιναρίων, συγγραφείς δημόσιοι υπάλληλοι κ.λπ.) δεν υποβάλλουν Ε3 καθόσον ολόκληρο το εισόδημά τους από επιχειρηματική δραστηριότητα εμφανίζεται επί του εντύπου Ε1.

α) **Κωδ. 348** Προκειμένου να προκύψει το καθαρό εισόδημα των υπαγόμενων στις διατάξεις της περ. στ' της παραγράφου 2 του άρθρου 12 του ν.4172/2013 (φυσικά πρόσωπα που υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις ενώ αποκτούν εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα, φορολογούνται τελικώς ως μισθωτοί) από τα ακαθάριστα έσοδα θα αφαιρούνται μόνο οι δαπάνες των εισφορών σε ταμεία ΟΑΕΕ κ.λπ. (κωδ. 517) δηλαδή, δεν θα αφαιρούνται οι υπόλοιπες δαπάνες που έχουν καταχωρηθεί στα βιβλία.

β) **Κωδ. 347**

Ως προς την ορθή απεικόνιση του αποτελέσματος (κέρδος-ζημία) της επιχειρηματικής δραστηριότητας στην οποία εντάσσεται και το αγροτικό εισόδημα επισημαίνεται ότι:

ι) Ο φορολογικός συντελεστής 13% εφαρμόζεται επί των κερδών από αγροτική επιχειρηματική δραστηριότητα ανεξάρτητα από τον τόπο και τον τρόπο (λιανικώς ή χονδρικώς) πώλησης των παραγόμενων αγροτικών προϊόντων. Επομένως, τα έσοδα

των παραγωγών γεωργικών, πτηνοτροφικών, κτηνοτροφικών, δασοκομικών, υλοτομικών και αλιευτικών προϊόντων, που προέρχονται είτε από την πώληση των προϊόντων που παράγουν είτε από την εξαγωγή τους, φορολογούνται με φορολογικό συντελεστή 13%. Ειδικότερα, οι ως άνω παραγωγοί φορολογούνται με συντελεστή 13% μόνο στην περίπτωση πώλησης (χονδρικής ή λιανικής) των δικών τους προϊόντων, δηλαδή των προϊόντων που έχουν παράγει οι ίδιοι (και μόνο αυτά) είτε από δικό τους κατάστημα είτε σε λαϊκές αγορές.

Επομένως, προϋπόθεση για την εφαρμογή του συντελεστή 13% σύμφωνα με τα ανωτέρω, είναι τα πωλούμενα προϊόντα να παράγονται αποκλειστικά από τον παραγωγό και να μην έχουν υποστεί μεταποίηση. Στην έννοια της μεταποίησης δε συμπεριλαμβάνεται η απλή συσκευασία. Στην περίπτωση που ο παραγωγός των παραπάνω προϊόντων πωλεί (λιανικώς ή χονδρικώς), παράλληλα με τα δικά του, και προϊόντα που έχει προμηθευτεί από άλλους παραγωγούς, τότε θεωρείται ότι ασκείται παράλληλα επιχειρηματική εμπορική δραστηριότητα και για τα έσοδα αυτά (δηλαδή για τα έσοδα που προέρχονται από την πώληση προϊόντων τρίτων, και μόνο για αυτά) εφαρμόζεται ο φορολογικός συντελεστής της παρ. 1 του άρθρου 29 του ν.4172/2013 (26% ή 33%). Επίσης, ο φορολογικός συντελεστής 13% δεν εφαρμόζεται για δραστηριότητες εκμετάλλευσης του εξοπλισμού των παραπάνω παραγωγών (π.χ. μίσθωση αγροτικών μηχανημάτων κ.λπ.), καθώς η δραστηριότητα αυτή συνιστά παροχή υπηρεσιών σε τρίτους και όχι αγροτική επιχειρηματική δραστηριότητα.

Παρομοίως, η αμοιβή που τυχόν λαμβάνει παραγωγός των παραπάνω προϊόντων για υπηρεσίες που παρέχει ο ίδιος σε άλλους αγρότες δεν αποτελεί αγροτικό εισόδημα.

ii) Περαιτέρω, η ζημία που προκύπτει από τους διαφορετικούς κλάδους της εμπορικής ή αγροτικής επιχειρηματικής δραστηριότητας μεταφέρεται για συμψηφισμό με βάση τις οικίες διατάξεις, ωστόσο η ζημία του ενός κλάδου δεν συμψηφίζεται με κέρδη του άλλου καθόσον το αποτέλεσμα του καθενός φορολογείται με διαφορετικό τρόπο.

Επισημαίνεται ότι, τα φυσικά πρόσωπα που αποκτούν εισόδημα ως διευθυντές ή μέλη Δ.Σ. εταιρείας ή κάθε άλλου νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας, με την ιδιότητά τους αυτή φορολογούνται ως αποκτώντες εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις (περίπτωση δ' της παραγράφου 2 του άρθρου 12). Αντίθετα, όταν παρέχουν υπηρεσίες πέραν της ιδιότητας αυτής π.χ. ως μηχανικοί, λογιστές, δικηγορικές υπηρεσίες κ.λπ., στην ίδια εταιρεία-νομικό πρόσωπο από την οποία αποκτούν εισόδημα ως διευθυντές ή μέλη Δ.Σ. και ανεξάρτητα αν υπάρχει σύμβαση ή όχι, το εισόδημα τους αυτό προέρχεται από επιχειρηματική δραστηριότητα.

ΠΙΝΑΚΑΣ Ζ'. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΦΟΡΟΛΟΓΗΤΕΩΝ ΚΕΡΔΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΜΕ ΑΠΛΟΓΡΑΦΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

Τα φυσικά πρόσωπα με απλογραφικά βιβλία, μετά τον προσδιορισμό του λογιστικού αποτελέσματος στον υποπίνακα ζ' του πίνακα ΣΤ' του εντύπου Ε3, αναμορφώνουν τα κέρδη τους κατά περίπτωση επί του πίνακα αυτού (κωδ.319,318,312,382,324,592,313) και το τελικό φορολογητέο αποτέλεσμα των κωδ. 346, 347 και 348 κατά περίπτωση, μεταφέρεται στη δήλωση φορολογίας εισοδήματος (Ε1).

Στον **κωδ.324** αναγράφονται τα απαλλασσόμενα κέρδη από παραγωγή και διάθεση ηλεκτρικής ενέργειας στη ΔΕΗ με βάση τις διατάξεις της παρ.6 του άρθρου 29 του ν.4172/2013 προκειμένου για ατομικές επιχειρήσεις. Τα κέρδη αυτά αν έχουν συμπεριληφθεί στα απλογραφικά βιβλία, αφαιρούνται από τα κέρδη του λογιστικού προσδιορισμού, προκειμένου να προσδιοριστούν τα φορολογητέα καθαρά αποτελέσματα. Όσον αφορά φυσικά πρόσωπα/ατομικές επιχειρήσεις μεταφέρονται στον κωδ.659-660 του εντύπου Ε1.

Επισημαίνεται ότι ο **κωδ. 319** αφορά τους συγγραφείς, μουσουργούς και καλλιτέχνες ζωγράφους ή γλύπτες ή χαράκτες για τους οποίους βάσει των διατάξεων της παρ.7 του άρθρου 48 του ν.2238/1994 το καθαρό τους εισόδημα κατανέμεται για να φορολογηθεί μέχρις ότου «εξαντληθεί» η ισχύς της διάταξης, δηλαδή φορολογηθεί και το τελευταίο τέταρτο του εισοδήματος στο αντίστοιχο φορολογικό έτος. Ο κωδικός αυτός λειτουργεί συνδυαστικά με τον κωδ.593 (1η σελίδα του εντύπου Ε3). Επισημαίνεται ότι για τις ατομικές επιχειρήσεις με διπλογραφικά βιβλία ο πίνακας Η' παραμένει ως είχε και διαγράφηκαν ο πίνακας Γ' για τον αυτοέλεγχο, καθόσον οι διατάξεις του ν.3296/2004 δεν ισχύουν για το φορολογικό έτος 2014. Τέλος, επισημαίνεται ότι τα αναφερόμενα πιο πάνω εφαρμόζονται μόνο για φυσικά πρόσωπα που ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα (ατομικές επιχειρήσεις), καθόσον ο Πίνακας Ζ' δεν συμπληρώνεται από νομικά πρόσωπα που τηρούν απλογραφικά βιβλία.

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ'. ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΚΑΘΑΡΩΝ ΚΕΡΔΩΝ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ.

Στον πίνακα αυτό παρέμεινε μόνο ο υποπίνακας που αφορά τις οικοδομικές επιχειρήσεις καθόσον η μεταβατική διάταξη της παρ.23 του άρθρου 72 του ν.4172/2013 αναφέρεται μόνο στις οικοδομικές επιχειρήσεις (ανέγερσης και πώλησης οικοδομών) και δεν αφορά γενικά τις τεχνικές επιχειρήσεις. Με τις ως άνω διατάξεις εφαρμόζεται ο λογιστικός προσδιορισμός του εισοδήματος για τις οικοδομικές επιχειρήσεις που πωλούν οικοδομές των οποίων η άδεια κατασκευής εκδόθηκε από 1.1.2006 και μετά.

Ειδικά, για τις ατομικές οικοδομικές επιχειρήσεις, όπου μέχρι 31.12.2013 ίσχυαν οι διατάξεις του άρθρου 34 του ν.2238/1994, επισημαίνονται τα εξής: Με βάση τη μεταβατική διάταξη της παρ. 23 του άρθρου 72 του ν.4172/2013, οι διατάξεις του Κώδικα για τον προσδιορισμό του φορολογητέου εισοδήματος από επιχειρηματική δραστηριότητα των οικοδομικών επιχειρήσεων εφαρμόζονται για ακίνητα για τα οποία η άδεια κατασκευής έχει εκδοθεί από την 1.1.2006 και μετά. Δηλαδή, για πωλήσεις οικοδομών από 1.1.2014 και μετά οι επιχειρήσεις ανέγερσης και πώλησης οικοδομών, εξάγουν λογιστικό αποτέλεσμα όταν η οικοδομική άδεια έχει εκδοθεί από 1.1.2006 και μετά, ενώ για πωληθέντα ακίνητα με ημερομηνία έκδοσης της άδειας μέχρι 31.12.2005 εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 34 του ν.2238/1994.

Τίθεται θέμα, μετά την εφαρμογή των διατάξεων του ν.4172/2013, το πώς θα προσδιοριστεί το φορολογητέο εισόδημα από ακίνητα που ήδη έχουν ανεγερθεί σε προηγούμενα έτη και πωλούνται από 1.1.2014 και μετά που εφαρμόζεται ο λογιστικός προσδιορισμός των κερδών, ενώ το κόστος κατασκευής έχει καταχωρηθεί στο έτος κατασκευής της οικοδομής. Επ' αυτού διευκρινίζουμε τα εξής:

α) Για πωλήσεις ακινήτων από 1.1.2014 και μετά, των οποίων η άδεια οικοδομής εκδόθηκε από 1.1.2006 και μετά, για να εξαχθεί ορθό λογιστικό αποτέλεσμα, λαμβάνονται υπόψη οι καταχωρηθείσες δαπάνες που αφορούν τα πωληθέντα ακίνητα, έστω και αν αυτές πραγματοποιήθηκαν και καταχωρήθηκαν σε προηγούμενο φορολογικό έτος, δηλαδή στο έτος ή στα έτη κατασκευής. Ειδικότερα, οι δαπάνες ανέγερσης (κόστος), που πραγματοποιήθηκαν από την έκδοση της άδειας και μέχρι 31.12.2013, για τις οικοδομές που πωλήθηκαν εντός του έτους 2014 λαμβάνονται υπόψη στον προσδιορισμό του αποτελέσματος από πωλήσεις οικοδομών του έτους.

Επισημαίνεται, ότι οι οικοδομικές επιχειρήσεις που ανεγείρουν οικοδομές προς πώληση όταν μετά την ανέγερση τους, επακολογήσει εκμετάλλευση της οικοδομής με οποιοδήποτε τρόπο, όπως εκμίσθωση, ιδιοχρησιμοποίηση κλπ., τότε τα εν λόγω ακίνητα αποκτούν την ιδιότητα του ενσώματου πάγιου στοιχείου της επιχείρησης, σε αντιδιαστολή με τα εμπορεύσιμα στοιχεία αυτής, οπότε κατά την πώληση αυτών η επιχείρηση αποκτά εισόδημα που προσδιορίζεται σε κάθε περίπτωση λογιστικά και φορολογείται ως εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα, ανεξάρτητα του χρόνου έκδοσης της οικοδομικής άδειας.

β) Για οικοδομικές επιχειρήσεις και για τα πωληθέντα ακίνητα των οποίων η οικοδομική άδεια έχει εκδοθεί πριν την 1.1.2006, ανεξάρτητα εάν αυτή στη συνέχεια αναθεωρήθηκε για οποιοδήποτε λόγο, το κέρδος από την πώλησή τους θα υπολογιστεί με τις προϊσχύουσες διατάξεις του άρθρου 34 του ν.2238/1994, δηλαδή με συντελεστή 20% επί των πωλήσεων. Η ρύθμιση αυτή έχει εφαρμογή για οικοδομές με άδεια πριν την 1.1.2006, ανεξάρτητα του εύρους της παλαιότητας της οικοδομής, υπό την προϋπόθεση που τέθηκε στην προηγούμενη παράγραφο.

γ) Τέλος, για οικοδομές που σύμφωνα με την παράγραφο 2 της 1024543/1717/389/Α0014/ΠΟΛ.1038/9.3.2006 Απόφασης, εξαιρέθηκαν από την εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 4 του άρθρου 6 του Κώδικα Φ.Π.Α. (ν. 2859/2000), εφόσον είχαν καταθέσει πλήρη φάκελο στην πολεοδομία για την έκδοση ή την αναθεώρηση της άδειας και είχε υπογραφεί προσύμφωνο και εργολαβικό συμβόλαιο κατασκευής μέχρι την 25.11.2005, γίνεται δεκτό ότι, έστω και αν η άδεια οικοδομής εκδόθηκε μετά την 1.1.2006 να φορολογούνται με τον τεκμαρτό προσδιορισμό του άρθρου 34 του ν.2238/1994, καθόσον για τις οικοδομές αυτές δεν υπήρχε υποχρέωση προσδιορισμού του κόστους ανέγερσης κατά οικοδομή και δεν υπάρχει δυνατότητα συλλογής των στοιχείων κόστους (δαπάνες ανέγερσης για κάθε οικοδομή).

Β) ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗΣ.

Η κατάσταση φορολογικής αναμόρφωσης για το φορολογικό έτος 2014 τροποποιείται και η κατηγοριοποίηση των δαπανών που αναμορφώνονται γίνεται με βάση τις διατάξεις των άρθρων 22, 22Α, 23, 24 και 26 του ν.4172/2013 (εκπιπόμενες και μη εκπιπόμενες επιχειρηματικές δαπάνες, προβλέψεις κ.λπ.).

Οι Πίνακες που αφορούσαν τις δαπάνες των Ε.Ι.Χ. αυτοκινήτων καθώς και η κατάσταση για την κινητή τηλεφωνία απαλείφθηκαν καθόσον καταργήθηκαν οι αντίστοιχες διατάξεις (άρθρο 31 ν.2238/1994).

Επισημαίνεται ότι ο προκαταβλητέος φόρος αρχιτεκτόνων - μηχανικών δεν

αναγράφεται στην κατάσταση φορολογικής αναμόρφωσης.

Τέλος, εξακολουθεί να ισχύει κατά περίπτωση η ΠΟΛ.1235/24.11.2011 εγκύκλιος μας, με την οποία δόθηκαν οδηγίες για τη συμπλήρωση της κατάστασης φορολογικής αναμόρφωσης.

Ακριβές Αντίγραφο

Η Προϊσταμένη του Αυτοτελούς Τμήματος Διοίκησης.

Η ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΣΟΔΩΝ
ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΣΑΒΒΑΪΔΟΥ